

Toelichting

I. Algemeen deel

1. Aanleiding en achtergrond

Op 19 december 2022 bood de Minister-President namens de regering excuses aan voor het Nederlands handelen in het verleden met betrekking tot het slavernijverleden. De achtergrond van deze excuses was het in juli 2021 gepresenteerde onderzoeksrapport 'Ketenen van het verleden'¹ van Dialooggroep Slavernijverleden. De dialooggroep focuste zich in het rapport op de doorwerking van het Trans-Atlantische slavernijverleden in de hedendaagse samenleving en het onderzoek was gericht op een bredere erkenning en inbedding van dit gedeelde verleden. Parallel aan de excuses werden in de kabinetsreactie op het rapport (en haar bijlagen met specifieke eilandelijke inbreng)² een aantal toezeggingen gedaan voor de uitwerking van de adviezen om de ontwikkeling van toekomstig beleid gericht op erkenning, verwerking en maatschappelijke herstel te bewerkstelligen. In deze kabinetsreactie kondigde het kabinet een subsidieregeling aan voor maatschappelijke initiatieven gericht op:

- Kennis en bewustwording over het Trans-Atlantische slavernijverleden;
- Erkenning en herdenken;
- Een beter begrip van de doorwerking van het slavernijverleden en de verwerking daarvan.

Voor deze subsidieregeling is eenmalig een bedrag van €100 miljoen euro vrijgemaakt. De scope van het fonds waar de subsidieregeling maatschappelijke initiatieven onderdeel van uitmaakt is het Trans-Atlantisch Slavernijverleden; in casu voor private partijen en natuurlijke personen uit het hele Nederlandse Koninkrijk en voor Suriname³. Hierbij heeft het kabinet beoogd dat er een geografische balans is in de besteding van de middelen, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillen in tempo, aanpak en organisatie, en recht wordt gedaan aan de specifieke behoeften vanuit verschillende gemeenschappen.

In dit kader is in de ministeriële stuurgroep van 29 september 2023 besloten de beschikbare €100 miljoen voor de regeling maatschappelijke initiatieven op te splitsen in drie delen: €33 miljoen voor respectievelijk (Europees) Nederland, het Caribisch deel van het Koninkrijk en Suriname⁴. Deze aanpak biedt de mogelijkheid tot maatwerk per geografisch gebied, waarbij voor elk gebied afzonderlijk een passende regeling wordt ontwikkeld met respect voor de plaatselijke werkwijze, processen en tempo. Bijgaande regeling betreft de regeling maatschappelijke initiatieven Trans-Atlantisch slavernijverleden het Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden.

2. Hoofdpijnen van deze regeling

Uitgangspunten

De uitgangspunten voor de subsidieregeling voor de Caribische delen van het Koninkrijk komen voort uit het rapport 'Ketenen van het verleden' – met in het bijzonder haar bijlagen met bijdragen vanuit de eilanden - de kabinetsreactie van 19 december 2022 op het rapport van de Dialooggroep slavernijverleden en de voortgangsbrief van 23 juni 2023 'Brief vervolgtraject excuses slavernijverleden'. Ook zijn met de gemeenschappen, vertegenwoordigers en overheden van de (ei)landen in de Caribische delen van het Koninkrijk gedurende 2022 en 2023 diverse intensieve en constructieve gesprekken gevoerd om input op te halen, zoals ook een Caribische Catshuissessie in oktober 2023. Ook wordt in deze regeling rekening gehouden met het *CARICOM Ten Point Plan for Reparatory Justice*.⁵

Doelstellingen

Voor subsidie komen in aanmerking maatschappelijke initiatieven die substantieel bijdragen aan ten minste een van de genoemde doelstellingen in de kabinetsreactie van 19 december 2023:

- Een beter begrip van de doorwerking van het slavernijverleden en het tegengaan van de gevolgen van de doorwerking van het slavernijverleden in het heden;

¹ <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-27c6068b-1705-49b1-b125-643b8905fd13/pdf>

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 36 284, nr. 1 <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-a6b18a9d980649083437fdc086c48125c608be46/pdf>

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 36 284, nr. 34 <https://open.overheid.nl/documenten/47c0453d-233e-42ce-99e2-b5badd641785/file>

⁴ [Slavernijverleden | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#), nr. 36284-36.

⁵ CARICOM TEN POINT PLAN FOR REPARATORY JUSTICE [CARICOM Ten-Point Plan for Reparatory Justice.pdf](#) ([ohchr.org](https://www.ohchr.org))

- De verwerking van het slavernijverleden, maatschappelijk en persoonlijk;
- het bevorderen van kennis en bewustwording over het slavernijverleden; of
- de erkenning en herdenking van het slavernijverleden.

Bijzondere aandacht voor het bevorderen van grassroots organisaties

In het kader van de voorgestelde regeling voor maatschappelijke initiatieven streven we ernaar een inclusief en ondersteunend klimaat te creëren voor diverse lokale gemeenschappen binnen de Caribische delen van het Koninkrijk. Een specifieke focus ligt op het bevorderen van professionalisering van en projecten bij grassroots organisaties, die vaak de spil vormen van authentieke lokale initiatieven. Deze organisaties, voortgekomen uit de basis van de gemeenschappen van nazaten van tot slaafgemaakten, opereren in de context van het Caribisch deel van het Koninkrijk met geringe capaciteit en een tekort aan fondsen om zichzelf door te ontwikkelen en verder te professionaliseren. Door gerichte ondersteuning te bieden aan deze grassroots initiatieven wordt met deze regeling niet alleen beoogd om duurzame verandering te bewerkstelligen, maar ook om de veerkracht en betrokkenheid binnen de gemeenschappen te versterken.

In de regeling zijn twee initiatieven opgenomen ter bevordering van grassroots organisaties:

1. Een voucher die grassroots organisaties kunnen inzetten tot professionalisering en versterking van hun organisatie tot maximaal €10.000.
2. Grotere gevestigde organisaties die samenwerken met grassroots organisaties voor hun initiatief of grassroots organisaties opnemen in hun project krijgen een hogere rangschikking bij de toekenning van de subsidie. Dit geldt ook voor aanvragen die door meer dan één eiland wordt ingediend voor eiland-overstijgende projecten.

Subsidieverdeling

De subsidie is verdeeld in drie onderdelen:

1. Een subsidie voor het professionaliseren van grassroots organisaties;
2. Een subsidie voor gemeenschap versterkende initiatieven;
3. Een subsidie voor substantiële impact initiatieven.

Hierbij is het ten aanzien van de subsidie voor gemeenschap versterkende initiatieven en de subsidie voor substantiële impact initiatieven mogelijk dat er een organisatie per tijdvak voor meerdere verschillende projecten een aanvraag kan indienen én dat een individueel project meerjarig wordt uitgevoerd met een maximum van vijf jaar. Ook is het uitgangspunt bij elke soort subsidieaanvraag dat deze kan worden gedaan in alle talen die gesproken worden op de eilanden in het Caribisch deel van het Koninkrijk: Engels, Papiamentu, Papiamento en Nederlands.

Deel 1 Professionaliseren van grassroots organisaties

Dit onderdeel van de regeling biedt grassroots organisaties van nazaten en betrokken gemeenschappen de mogelijkheid tot professionalisering en versterking van hun organisatie door middel van een professionaliseringsvoucher van maximaal €10.000, waarvan de toekenning plaatsvindt op basis van loting. In de artikelsgewijze toelichting wordt bij artikel 10 dit proces verder toegelicht.

Deze voucher is bedoeld voor diverse activiteiten die gericht zijn op het versterken van de organisatorische capaciteit en duurzaamheid van de organisaties. Hierbij wordt gedacht aan de volgende, *niet limitatieve*, mogelijkheden:

- *Capaciteitsopbouw*: Ondersteuning voor workshops en trainingen gericht op het vergroten van de vaardigheden en kennis van bestuursleden en medewerkers. Dit omvat ook begeleiding bij het opzetten van effectieve bestuursstructuren en financieel beheer en geldt ook voor het oprichten van een organisatie en de handelingen die daarbij komen kijken, zoals een inschrijving bij de Kamer van Koophandel en het opstellen van statuten.
- *Bevorderen van Netwerkvorming*: Mogelijkheden om samenwerkingsverbanden te organiseren en te versterken, waardoor organisaties beter verbonden zijn met relevante partners en elkaar.
- *Toegang tot Middelen*: Verkrijgen van op maat advies en informatie over bestaande subsidie- en financieringsmogelijkheden, evenals ondersteuning bij het schrijven van succesvolle subsidieaanvragen.
- *Technologische Ondersteuning*: Training in het gebruik van moderne technologieën en tools, met als doel het optimaliseren van digitalisering binnen de organisatie.

- *Marketing en Zichtbaarheid*: Ontwikkelen van effectieve marketing- en communicatiestrategieën om de zichtbaarheid van de organisatie te vergroten, waardoor zij hun impact kunnen vergroten.
- *Advies over Duurzaamheid*: Ondersteuning bij het ontwikkelen van duurzame financieringsmodellen op de lange termijn, waardoor de continuïteit en zelfstandigheid van de organisaties worden bevorderd.

Deze diversiteit aan ondersteuningsmogelijkheden stelt organisaties in staat om op maat gemaakte stappen te zetten naar een versterkte en veerkrachtige toekomst.

Deel 2 Gemeenschap versterkende initiatieven

Dit onderdeel van de regeling omvat initiatieven ter versterking van de gemeenschap (Community Resilience Initiatives), gericht op het bevorderen van veerkracht binnen de gemeenschappen van nazaten van tot slaafgemaakten en het vieren van hun veerkracht binnen de Caribische delen van het Koninkrijk. Binnen dit segment van de regeling zijn er twee subsidieopties beschikbaar: een 'kleine' subsidie tussen €10.000 en €25.000, toegekend op basis van loting, en een 'grote' subsidie variërend tussen €25.000 en €125.000, beoordeeld en gerangschikt door een adviescommissie. Eerdere ontvangers van een professionaliseringsvoucher kunnen vanaf jaar t+1 ook een aanvraag indienen binnen deze categorieën.

Deze initiatieven kunnen onder meer de volgende, *niet limitatieve*, doeleinden hebben:

- *Sociale Samenhang en Netwerkvorming*: Organisatie van gemeenschapsbijeenkomsten en evenementen met als doel heling en herstel binnen diverse gemeenschappen, waarbij de nadruk ligt op het samenbrengen van gemeenschapsleden, bevorderen van sociale samenhang en de maatschappelijke en persoonlijke verwerking van de impact van het slavernijverleden.
- *Educatie en Bewustwording*:
 - Ontwikkeling van programma's gericht op het vergroten van kennis over het eigen slavernijverleden en bewustwording van de doorwerking ervan op individuele en gemeenschapspatronen;
 - Educatieve initiatieven gericht op bewustwording, begrip en empowerment;
 - Onderwijs- en voorlichtingsprogramma's om de veerkracht van de gemeenschap tegen discriminatie en racisme te vergroten, met aandacht voor empowerment, voorlichting, en ondersteuning in situaties van discriminatie.
- *Community Projecten*: Financiering van door gemeenschappen geleide projecten die zich richten op het delen van hun geschiedenis en ervaringen met betrekking tot slavernij, maar ook herdenking hiervan.
- *Gezamenlijke Ontwikkeling van Impactvolle Plannen/Projecten*:
 - Economische empowerment van de gemeenschap;
 - Bewustwording, educatie en empowerment met betrekking tot de doorwerking van het slavernijverleden op de mentale en fysieke gezondheid van nazaten;
 - Professionele netwerkvorming binnen gemeenschappen;
 - Gezondheidsvoorlichtingscampagnes;
 - Welzijn bevorderende projecten in de gemeenschap, zoals bijvoorbeeld sport.
- *Educatieve Programma's en Ontwikkeling van Lesmateriaal over het Eigen Slavernijverleden*: Ontwikkeling van uitgebreide educatieve programma's voor gemeenschappen, inclusief lesmateriaal en interactieve workshops. Hier valt ook de ontwikkeling van relevant lesmateriaal onder, alsook onderzoek dat voor dit lesmateriaal nodig is.
- *Organisatie van Lezingen, Seminars en Paneldiscussies met Internationaal Karakter*: Het faciliteren van evenementen die de dialoog en het begrip bevorderen door middel van lezingen, seminars en paneldiscussies met een internationaal karakter.
- *Digitale Platforms*: Ontwikkeling van websites, apps of virtuele tours die informatie en educatief materiaal over het slavernijverleden bieden.

Deel 3 Substantiële impact initiatieven

Deel 3 van de regeling omvat substantiële impact initiatieven, bedoeld voor omvangrijke projecten die een significante bijdrage leveren aan het vergroten van kennis, bewustwording, erkenning, herdenking en de aanpak van de doorwerking van het slavernijverleden. Voor deze categorie zijn

aanvragen mogelijk binnen het bereik van €125.000 tot €500.000. Beoordeling en rangschikking van de aanvragen worden uitgevoerd door een adviescommissie.

Deze projecten worden verwacht een diepgaande en blijvende impact te hebben op de doelstellingen van de regeling en dragen bij aan een bredere maatschappelijke bewustwording en transformatie met betrekking tot het slavernijverleden. Ook wordt gestreefd naar bevordering van intereilandelijke samenwerking, alsmede de samenwerking tussen grotere- en grassroot organisaties.

Adviescommissie

Bij het toekenningsproces voor subsidiebedragen vanaf €25.000,- wordt gebruik gemaakt van een onafhankelijk en divers samengestelde commissie voor de beoordeling van de aanvraag en toekenning van de subsidies en die adviseert over de inhoud en de rangschikking van de aanvragen op grond van de beoordelingscriteria die zijn benoemd in artikel 12. Op deze manier wordt gewaarborgd dat niet alleen de gevestigde initiatieven die succesvol zijn in subsidieaanvraag proces kans kunnen maken op de middelen, maar ook de partijen met impactvolle projecten die minder ervaren zijn in subsidieaanvraag toegang hebben tot de middelen van deze regeling. Het advies van de commissie over een aanvraag wordt schriftelijk gedeeld met de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het uiteindelijke besluit wordt genomen door de Staatssecretaris met inachtneming van het advies.

Bij het werven van de leden van de adviescommissie wordt het volgende profiel in acht genomen:

- *Ervaring in Samenwerking met Grassroots Organisaties:* Leden van de adviescommissie dienen ervaring te hebben in het werken met en/of ondersteunen van grassroots organisaties. Dit omvat een begrip van de uitdagingen en kansen waarmee dergelijke organisaties te maken hebben.
- *Kennis van Maatschappelijke Initiatieven:* De leden moeten een brede kennis hebben van maatschappelijke initiatieven, bij voorkeur met een focus op projecten die gerelateerd zijn aan het slavernijverleden. Dit kan onder meer betrekking hebben op educatieve, culturele, en sociale projecten.
- *Expertise in het Maatschappelijke Werkveld:* Een achtergrond in het maatschappelijke werkveld, zoals ervaring in sociaal werk, culturele studies, geschiedenis, of aanverwante gebieden, is wenselijk. Dit helpt bij het begrijpen van de bredere context van maatschappelijke initiatieven en hun impact.
- *Kennis van de Gemeenschap van Nazaten en affiniteit of verbondenheid met het Caribisch deel van het Koninkrijk.* Dit omvat inzicht in hun geschiedenis, cultuur, talen (zoals Engels en Papiaments), uitdagingen en behoeften.
- *Onafhankelijkheid en Onpartijdigheid:* Leden moeten onafhankelijk en onpartijdig zijn, zodat zij op objectieve wijze de ingediende aanvragen kunnen beoordelen zonder belangenconflicten. Gelet op de kleinschaligheid van de eilanden worden de adviescommissie leden in staat gesteld betrokken te zijn bij het indienen van aanvragen van de verschillende (ei)landen in het Caribisch deel van het Koninkrijk. Mocht deze situatie zich voordoen, wordt van het betreffende lid van de adviescommissie verwacht dat hij/zij geen advies uitbrengt over de (deels eigen) aanvraag.
- *Diversiteit en Vertegenwoordiging:* De samenstelling van de adviescommissie moet divers zijn om een breed scala aan perspectieven en ervaringen te waarborgen, inclusief vertegenwoordiging van verschillende culturele achtergronden, leeftijden, en disciplines. Alle zes de eilanden moeten hierin voldoende zijn vertegenwoordigd.
- *Betrokkenheid bij Mensenrechten en Sociale Rechtvaardigheid:* Een betrokkenheid bij mensenrechten en sociale rechtvaardigheid is een pré, in het bijzonder gerelateerd aan het slavernijverleden.

3. Wettelijk kader

Deze regeling is opgesteld op grond van artikel 2, tweede lid, van de Kaderwet. Subsidies die worden verstrekt krachtens deze regeling worden verstrekt volgens de regels van dit besluit.

Staatssteun

Tijdens het opstellen van deze subsidieregeling is rekening gehouden met de EU wet- en regelgeving betreffende staatssteun. Het EU-recht is slechts in beperkte mate van toepassing op de Caribische delen van het Koninkrijk. De regels betreffende staatssteun zijn niet van toepassing

voor ondernemingen die zijn gevestigd in de Caribische delen van het Koninkrijk omdat deze eilanden geen onderdeel zijn van de interne markt van de EU. In de subsidieregeling is gewaarborgd dat gesubsidieerde activiteiten alleen mogen plaatsvinden in de Caribische delen van het Koninkrijk. Hierom hoeft er verder geen rekening worden gehouden met de staatssteunregels.

De staatssteunregels zijn wel van toepassing op ondernemingen die economisch actief zijn in Europees Nederland. Indien een subsidie wordt verleend aan een onderneming die zowel in Europees Nederland als in de Caribische delen van het Koninkrijk actief is, moet er een gescheiden boekhouding worden bijgehouden. De gescheiden boekhouding moet worden bijgehouden voor enerzijds activiteiten die plaatsvinden in het Caribische deel en anderzijds voor activiteiten in het Europese deel. Gelden uit deze subsidieregeling worden alleen verstrekt voor activiteiten in het Caribische deel van het Koninkrijk.

Deze regels gelden ook indien subsidie wordt verleend aan een onderneming die zowel op Sint maarten als het Franse deel Saint Martin actief is. Saint Martin maakt wel uit van de interne markt van de EU, waar de staatssteunregels van toepassing zijn.

4. Financiële gevolgen en administratieve lasten

In totaal is € 33.333.333,33 beschikbaar voor de regeling subsidie maatschappelijke initiatieven Trans-Atlantisch Slavernijverleden voor de periode 1 juli 2024 tot 1 juli 2029. Per boekjaar is een bedrag van minimaal €555.555,50 en maximaal €1.111.111,11 per eiland beschikbaar. Wanneer het maximale bedrag in een boekjaar niet volledig wordt benut, schuift het resterende bedrag door naar het volgende boekjaar.

Betaling en bevoorschotting

- Op de aanvragen onder deel 1, de professionaliseringsvoucher, is de bevoorschotting zoals beschreven in artikel 23, eerste lid, van het Kaderbesluit BZK-subsidies van toepassing. Hierin is beschreven dat de betaling van het vastgestelde subsidiebedrag in één keer plaats vindt.
- Voor de subsidies van €10.000,- tot €25.000,- op grond van artikel 5, tweede lid, is artikel 23, tweede lid, van het Kaderbesluit BZK-subsidies van toepassing. Hierin is beschreven dat een voorschot van 100% wordt uitgekeerd wanneer een beschikking tot subsidieverlening wordt gegeven.
- Voor de overige subsidies, van €25.000,- tot en met €500.000,-, wordt in de beschikking tot subsidieverlening de wijze van bevoorschotting opgenomen. Het uitgangspunt hier is een standaard bevoorschotting van 80%.

Verantwoording en subsidievaststelling

Ter waarborging van een transparant en verantwoordelijk gebruik van subsidiegelden, zijn er heldere richtlijnen vastgesteld voor de verantwoording binnen de regeling. De algemene regels over de verantwoording en vaststelling van subsidies zijn vastgelegd in artikel 24 van het Kaderbesluit. De aanvraag tot subsidievaststelling wordt ingediend met gebruikmaking van een daartoe beschikbaar gesteld formulier. De aanvraag gaat vergezeld met een eindverslag en indien van toepassing een controleverklaring. Bijgaand worden de verwachtingen uiteengezet, afhankelijk van het toegekende subsidiebedrag.

Eindverslag na afronding activiteiten:

Eenieder die een subsidie heeft ontvangen op grond van artikel 5, tweede lid, dient na het afronden van de activiteiten een eindverslag in te dienen. Het verslag moet een weergave bevatten van de bereikte resultaten, bestede middelen, en de mate waarin het project heeft bijgedragen aan de gestelde doelen in overeenstemming met de subsidievoorwaarden. Voor de aanvragen voor professionaliseringsvouchers geldt een directe vaststelling van de subsidie; hier is geen eindverslag voor nodig. Nadere instructies met betrekking tot de indiening en inhoud van het eindverslag worden verstrekt door de minister in de subsidiebeschikking.

Uitgebreide verantwoording voor subsidies boven €125.000:

Eenieder die een subsidie heeft ontvangen op grond van artikel 5, tweede lid, met een bedrag hoger dan €125.000, dient na afronding van het gesubsidieerde project een uitgebreide verantwoording in te dienen. Deze verantwoording omvat het eindverslag van het project, vergezeld van een accountantscontrole verklaring conform artikel 4:78 van de Algemene wet

bestuursrecht. Nadere instructies met betrekking tot de indiening en inhoud van het eindverslag worden verstrekt door de minister in de subsidiebeschikking.

Administratieve lasten⁶

Om in aanmerking te komen voor een subsidie vanuit deze subsidieregeling moeten (*grassroots*) organisaties een aantal stappen doorlopen: (1) een subsidieaanvraag indienen die voldoet aan de beoordelingscriteria en volledig is in haar benodigde gegevens; (2) het subsidiebesluit verkrijgen en (3) de gesubsidieerde activiteiten uitvoeren conform de in de subsidieaanvraag opgestelde P*Q begroting en de in het subsidiebesluit opgelegde subsidieverplichtingen. Bij de professionaliseringsvouchers wordt er direct een besluit tot subsidievaststelling genomen. Bij subsidies tot aan € 125.000 dient er een verzoek tot subsidievaststelling te worden ingediend, vergezeld met een eindverslag. Bij subsidies hoger dan € 125.000 dient er bij het verzoek tot subsidievaststelling niet alleen een eindverslag te worden ingediend maar ook een accountantscontrole.

De verwachting is dat er per jaar gemiddeld 293 subsidies worden verstrekt. De beoogde verdeling hiervan is als volgt:

- Categorie 1 (professionaliseringsvoucher): gemiddeld 120 per jaar;
- Categorie 2 (maatschappelijke initiatieven): gemiddeld 160 per jaar;
- Categorie 3 (grote impact initiatieven): gemiddeld 13 per jaar.

Uitgangspunten:

- 293 aanvragen in totaal, waarvan 173 aanvragen die subsidievaststelling aanvraag moeten doen en 13 aanvragen die ook een accountantsverklaring moeten aanleveren.
- Er is uitgegaan van een last van uur met een gemiddeld uurtarief van €17,- voor natuurlijke personen en €47 voor rechtspersonen.
- Voor de accountantsverklaring geldt dat kosten hiervoor gemiddeld liggen tussen de €1000 en €2500. In onderstaande berekening is uitgegaan van €2000.
- Voor de aanvragen in categorie 1 (professionaliseringsvouchers) wordt uitgegaan dat deze voornamelijk door natuurlijke personen worden aangevraagd;
- Voor de aanvragen in categorie 2 (maatschappelijke initiatieven) en 3 (grote impact initiatieven) wordt uitgegaan dat deze voornamelijk door rechtspersonen zullen worden gedaan.

Per jaar komt dat neer op de volgende regeldruk kosten:

Taak	Uurtarief natuurlijke personen	Uurtarief rechtspersonen	Eenheid (uren)	Kosten alle aanvragen
Kennisnemen van de regeling	€17,-	€47	1	€10.782
Opstellen P*Q begroting en plan voor het initiatief	€17,-	€47	3	€32.346
Invullen elektronisch aanvraagformulier	€17,-	€47	1	€10.782
Invullen elektronisch formulier verzoek tot subsidievaststelling		€47	1	€8742
Kosten accountantsverklaring	€2000 (vast bedrag)			€26.000
Totaal				€88.652

€88.652 maal 5 jaar de loop van de regeling is €443.260 aan regeldrukkosten.

5. Totstandkoming

De uitgangspunten voor de subsidieregeling voor de Caribische delen van het Koninkrijk komen voort uit het rapport 'Ketenen van het verleden' – met in het bijzonder haar bijlagen met bijdragen vanuit de eilanden - de kabinetsreactie van 19 december 2022 op het rapport van de Dialooggroep slavernijverleden en de voortgangsbrief van 23 juni 2023 'Brief vervolgetraject excuses

⁶ PM aanvulling regeldruktoets ATR

slavernijverleden'. Ook zijn met de gemeenschappen en vertegenwoordigers van de ei(landen) in de Caribische delen van het Koninkrijk gedurende 2022 en 2023 diverse intensieve en constructieve gesprekken gevoerd om input op te halen, zoals ook een Caribische Catshuissessie in oktober 2023. Ook wordt in deze regeling rekening gehouden met het *CARICOM Ten Point Plan for Reparatory Justice*.⁷

Consultatie

Tevens heeft er een internetconsultatie plaatsgevonden voor de standaard minimale termijn van 30 dagen van 1 t/m 31 maart en is deze regeling getoetst middels inspraakbijeenkomsten met ambtelijk vertegenwoordigers en vertegenwoordiging uit de comités/platformen op de (ei)landen.

6. Inwerkingtreding

Deze regeling wordt op 1 juni 2024 gepubliceerd in de Staatscourant en Staatsbladen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten en treedt in werking op 1 juli 2024 om 00:00 uur Europees Nederlandse tijd. Omdat dit een regeling vanuit Europees Nederland betreft geldt de publicatiedatum van de Staatscourant.

Hiermee is afgeweken van de minimuminvoeringstermijn. Dit is wenselijk, omdat het van belang is dat de subsidie op korte termijn kan worden aangevraagd en verleend. Het bestaan van de subsidieregeling en inhoud van de regeling wordt vroegtijdig gecommuniceerd aan de gemeenschap van nazaten middels een Catshuissessie eind januari 2024 en middels de internetconsultatie. Aanmerkelijke ongewenste publieke nadelen worden hiermee voorkomen. Er wordt toepassing gegeven aan de uitzondering op de minimuminvoeringstermijn op grond van aanwijzing 4.17, vijfde lid, onder a, van de Aanwijzingen voor de regelgeving.

De subsidieregeling vervalt met ingang van 1 juli 2029. Hierna volgen dus geen aanvraagtijdvakken meer. Na het vervallen van de regeling is er wel nog tijd voor de uitvoering van de activiteiten omdat die een maximale looptijd van 6 jaar mogen hebben.

II. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1. Begripsbepaling

In het kader van deze regeling worden de onderstaande definities gehanteerd voor de begrippen 'nazaten', 'gemeenschap', 'Trans-Atlantisch slavernijverleden' en 'grassroots organisaties':

Nazaten van tot slaaf gemaakten

Nazaten van tot slaaf gemaakte verwijst naar de afstammelingen van mensen die in het verleden tot slaaf zijn gemaakt. In de context van het Trans-Atlantisch Slavernijverleden doelt deze term op de generaties die zijn voortgekomen uit de generaties Afrikaanse en inheemsen uit de Amerika's en Marrons die vanaf ongeveer 1528 tot 1863/1873 tot slaaf waren gemaakt. Deze term benadrukt ook de historische continuïteit van het onrecht dat door slavernij is aangericht en de langetermijneffecten op de betrokken gemeenschappen. Het erkent ook het belang van het begrijpen van de erfenis en doorwerking van slavernij en het aanpakken van hedendaagse kwesties die voortkomen uit deze geschiedenis, waaronder sociaaleconomische ongelijkheid, discriminatie en intergenerationele trauma's.

Gemeenschap

Gemeenschap in het kader van het slavernijverleden verwijst naar de groep mensen die historisch gezien direct getroffen is door slavernij en de daarmee samenhangende praktijken. Dit betreft de nazaten van tot slaaf gemaakten en de groep mensen waarmee ze op basis van gedeelde kenmerken, belangen of die een gevoel van saamhorigheid of interpersoonlijke verbondenheid hebben.

Trans-Atlantisch slavernijverleden

Het Trans-Atlantisch Slavernijverleden verwijst naar het historische tijdperk (respectievelijk vanaf begin 16^e tot eind 19^e eeuw) waarin miljoenen mensen, voornamelijk uit Afrika, werden ontvoerd,

⁷ CARICOM TEN POINT PLAN FOR REPARATORY JUSTICE [CARICOM Ten-Point Plan for Reparatory Justice.pdf](https://ohchr.org/en/document/summary/2023/12/caricom-ten-point-plan-for-reparatory-justice) (ohchr.org)

verhandeld en tot slaaf gemaakt, en vervolgens gedwongen werden te werken op plantages, in mijnen en in andere sectoren, met name in de Amerika's (Noord- en Zuid-Amerika), Afrika en delen van Europa. Deze gruwelijke praktijk van de slavenhandel vond plaats tussen de 15e en 19e eeuw en was een systematisch proces van mensenhandel dat grote impact had op de betrokken individuen en hun nakomelingen. De scope van het fonds waar de subsidieregeling maatschappelijke initiatieven onderdeel van uitmaakt is het Trans-Atlantisch Slavernijverleden; in casu voor private partijen uit het hele Nederlandse Koninkrijk en voor landen die een relatie hebben met het Nederlandse koloniale verleden, zoals met Suriname het geval is.

Grassroots organisaties

Grassroots organisaties in het kader van slavernijverleden verwijst naar organisaties, culturele of maatschappelijke instellingen zonder winstoogmerk (stichtingen of verenigingen), die op lokaal niveau zijn ontstaan vanuit de gemeenschap van nazaten van tot slaaf gemaakten, en georganiseerd zijn om specifiek kwesties met betrekking tot het slavernijverleden aan te pakken ten goede van de nazaten van tot slaaf gemaakten. Deze organisaties zetten zich doorgaans in voor bewustwording, rechtvaardigheid, empowerment en blijvende positieve verandering/verbetering in het leven van nazaten.

Artikel 2. Subsidiedoel

De doelen van deze subsidieregeling sluiten aan bij de doelstellingen zoals benoemd in de kabinetsreactie van 19 december 2022.⁸

Artikel 4. Aanvraagtijdvakken

De subsidieplafonds die zijn vastgelegd in artikel 4, tweede lid, gelden voor het eerste boekjaar dat de regeling loopt. Wanneer dit plafond niet wordt bereikt in het eerste aanvraagtijdvak, schuiven de overige middelen door naar het tweede aanvraagtijdvak. De subsidieplafonds zijn bepaald op basis van besluitvorming van vertegenwoordigers van Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten middels inspraakbijeenkomsten. Hier is besloten het totaalbedrag van de subsidieregeling evenredig te verdelen tussen alle zes de eilanden. Dit komt op het volgende neer:

- €33.333.333,33 / zes eilanden is €5.555.555,55 per eiland voor de totale looptijd van de regeling.
- Vanwege de looptijd van vijf jaar van de subsidieregeling betekent dit €5.555.555,55 / vijf boekjaren per eiland. Dit komt neer op een subsidieplafond van €1.111.111,11 per eiland per boekjaar.
- 2024 kent één aanvraagtijdvak; voor 2025 zijn twee aanvraagtijdvakken voorzien. De subsidieplafonds per eiland voor de in deze regeling opgenomen aanvraagtijdvakken komt daarmee neer op €555.555,55 per eiland per aanvraagtijdvak.

Wanneer het subsidieplafond van een van de categorieën zoals benoemd in artikel 4, tweede lid, niet wordt bereikt aan het einde van het tweede aanvraagtijdvak, kunnen de middelen worden gebruikt voor volledige en tijdige aanvragen die zijn afgewezen door een te lage plek in de rangschikking. Dit betekent bijvoorbeeld dat wanneer er aanvragers uitgeloot worden voor de professionaliseringsvoucher, zij alsnog in aanmerking hiervoor kunnen komen wanneer blijkt dat het subsidieplafond niet is bereikt voor de gemeenschap versterkende initiatieven. Deze toekenning vindt plaats op basis van de al bestaande rangschikking. Aanvragers die hoger staan op de lijst zullen dus als eerste aan de beurt zijn.

Er is gekozen voor twee opvolgende aanvraagtijdvakken in 2024 om aanvragers die het niet lukt een aanvraag rond te krijgen in het eerste aanvraagtijdvak, een tweede optie te bieden die ook nog binnen het jaar 2024 valt.

De aanvraagtijdvakken zoals opgenomen in artikel 4 van deze regeling komen daarmee neer op het volgende:

Boekjaar	Tijdvak nummer	Aanvraagperiode
2024	1	1 juli tot 1 september 2024

⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 36 284, nr. 1 <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-a6b18a9d980649083437fdc086c48125c608be46/pdf>

2025	2	1 november 2024 tot 1 april 2025
2025	3	1 mei tot 1 september 2025

Er is gekozen om de resterende tijdvakken nog niet vast te leggen in de regeling zodat de planning flexibel blijft en aanpassingen gedaan kunnen worden gedurende de loop van de regeling. Op deze manier kunnen de lessen die worden geleerd na aanleiding van de planning van de eerste tijdvakken worden toegepast in de planning van de volgende tijdvakken. De data van de nieuwe aanvraagtijdvakken zullen transparant en ruim van tevoren worden aangekondigd.

Artikel 6. Aanvragers

Het is niet uitgesloten om als organisatie voor verschillende projecten verschillende aanvragen in te dienen. Alleen voor de professionaliseringsvoucher geldt dat deze maar één keer kan worden aangevraagd binnen hetzelfde kalenderjaar en in totaal maar maximaal tweemaal mag worden aangevraagd.

Deze regeling is bedoeld voor aanvragers die in de Caribische delen van Nederland zijn geregistreerd.

Artikel 7. Hoogte van de subsidie

Voor aanvragen die vallen onder artikel 4, eerste en tweede lid geldt er een onderverdeling in de subsidiehoogtes zoals benoemd in het algemene deel van deze toelichting. Waarbij subsidies tot €25.000,- worden toegekend op basis van loting, en de bedragen daarboven worden gerangschikt op basis van het advies van een commissie.

Artikel 8. Subsidieaanvraag

Het elektronisch formulier is beschikbaar gesteld op PM website

Artikel 9. De rangschikking van de aanvragen

Voor subsidies lager dan €25.000 wordt de rangschikking van alle volledige en tijdige aanvragen bepaald door loting. De trekking vindt plaats in aanwezigheid van een notaris en ten minste 2 waarnemers. De trekking wordt schriftelijk vastgelegd. De hoogst gerangschikte aanvragen komen het eerst in aanmerking voor subsidie. Als met alle volledige en tijdige aanvragen het subsidieplafond niet wordt overschreden, worden de aanvragen toegekend zonder dat er loting plaatsvindt.

Voor subsidies van €25.000 en ten hoogste €500.000 brengt een commissie een schriftelijk advies uit over de rangschikking. Dit advies wordt schriftelijk gedeeld met de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties. Het uiteindelijke besluit wordt genomen door de staatssecretaris met inachtneming van het advies.

Artikel 11. Beoordelingscriteria

De adviescommissie beoordeelt de aanvragen op de volgende aspecten:

- a. Aanvragen moeten helder laten zien hoe de activiteit aansluit bij de beoogde doelen, zoals het bevorderen van kennis en bewustwording over het slavernijverleden, het tegengaan van de gevolgen van de doorwerking van het slavernijverleden in het heden, de verwerking van het slavernijverleden en de erkenning en herdenking van het slavernijverleden.
- b. Subsidieaanvragen worden beoordeeld op de waarschijnlijkheid dat de gestelde doelen daadwerkelijk worden bereikt. Aanvragers moeten overtuigend aantonen dat hun project concrete resultaten zal opleveren en een aanzienlijke impact zal hebben.
- c. De beoordeling omvat de specifieke aandacht voor de mate waarin het project ten goede komt aan nazaten van tot slaaf gemaakten. Dit kan betrekking hebben initiatieven/programma gericht op deze doelgroep en strategieën om de betrokkenheid van deze gemeenschappen te vergroten.
- d. De efficiëntie van de activiteit wordt beoordeeld in relatie tot de kosten. Aanvragers moeten laten zien dat de voorgestelde kosten in verhouding staan tot het beoogde bereik en de impact van de activiteit. Een analyse van de kosten gerelateerd aan bereik in de aanvraag kan hierbij behulpzaam zijn (een P*Q onderbouwing waarin de verschillende activiteiten en de geschatte kosten hiervoor inzichtelijk zijn gemaakt).

Bij de rangschikking van subsidieaanvragen wordt voorrang gegeven aan projecten en activiteiten waarin samenwerking en aansluiting wordt gezocht met grassroots organisaties. Het bevorderen van samenwerking met deze organisaties wordt als positief beoordeeld, gezien hun belangrijke rol op lokaal niveau en hun directe betrokkenheid bij de gemeenschappen die door het slavernijverleden zijn beïnvloed.

Artikel 13. Wijze van subsidieverstrekking

De wijze van subsidieverstrekking in deze regeling volgt de regels voor subsidieverstrekking zoals die zijn opgeschreven in artikel 16, 17 en 18 van het Kaderbesluit BZK-subsidies.

Artikel 16 gaat over subsidies lager dan € 25.000. Kenmerk daarvan is dat deze subsidies worden verstrekt in de vorm van een vast bedrag. Daarom worden de professionaliseringsvouchers direct vastgesteld. De subsidies voor maatschappelijke initiatieven die lager dan € 25.000 zijn worden de kosten 100% voorgeschoten maar wordt de subsidie officieel vastgesteld op een in de beschikking tot subsidieverlening aangegeven moment. In dit geval is de subsidieontvanger wel verplicht melding te doen zodra het aannemelijk is dat de activiteiten niet tijdig of geheel kunnen plaatsvinden of niet aan de verplichtingen van de regeling kan worden voldaan.

Artikel 17 gaat over subsidies van € 25.000 tot € 125.000. Het verschil met subsidies lager dan € 25.000 en subsidies van €125.000 of meer is dat in dit geval standaard moet worden aangetoond dat de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend, zijn verricht en dat is voldaan aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen.

Artikel 18 gaat over subsidies van € 125.000 of meer. Hier geldt net zoals bij artikel 16 en 17 de plicht om te melden wanneer het aannemelijk is dat activiteiten niet kunnen plaatsvinden. Alleen voor de professionaliseringsvoucher geldt deze verplichting dus niet.

Voortgangsverslag

Voor subsidies €25.000,- of meer waar de activiteiten langer dan een jaar duren, moet er één keer per jaar een voortgangsverslag worden opgestuurd. Dit verslag laat zien wat de voortgang van de activiteiten is. Deze verplichting is terug te vinden in artikel 19 van het Kaderbesluit BZK-subsidies.

Subsidiabele kosten

Alleen de kosten die direct zijn verbonden met de uitvoering van de activiteiten. Ook moeten de kosten redelijk zijn voor de uitvoering van de activiteit. Daarom moet de subsidieaanvraag worden onderbouwd met een specificatie van de kosten die zijn toe te rekenen aan de activiteit. De minister toetst vervolgens bij de subsidievaststelling of het aannemelijk is dat deze kosten zijn gemaakt, of zij direct zijn verbonden met de uitvoering van de activiteiten waarvoor de subsidie is ontvangen en of het om redelijke kosten gaat. Dit proces volgt uit artikel 6 van het Kaderbesluit BZK-subsidies.

Herstelbetalingen, compensatie of schadeloosstelling voor het slavernijverleden komen niet in aanmerking voor subsidie. Het kabinet heeft bewust gekozen voor een moreel ethisch gebaar met deze regeling naar aanleiding van de excuses voor het slavernijverleden. Tegelijkertijd blijft het kabinet actief betrokken bij initiatieven ter bevordering van antidiscriminatie en antiracisme.

Artikel 14. Verplichtingen subsidieontvanger

Naast de verplichtingen benoemd in artikel 16, zijn er verplichtingen voor de subsidieontvanger opgesomd in artikel 21 van het Kaderbesluit BZK-subsidies. De subsidieontvanger is volgens het Kaderbesluit verplicht:

- a. de activiteit uit te voeren overeenkomstig de omschrijving van die activiteit in de beschikking tot subsidieverlening, of, indien direct een beschikking tot subsidievaststelling wordt gegeven, overeenkomstig de omschrijving van die activiteit in de subsidievaststelling;
- b. te voldoen aan de verplichtingen die door de minister aan de subsidie zijn verbonden;
- c. op verzoek van de minister medewerking te verlenen aan openbaarmaking van de gegevens en de resultaten van de gesubsidieerde activiteit, tenzij openbaarmaking daarvan redelijkerwijs niet kan worden gevegd;
- d. op verzoek van de minister alle medewerking te verlenen aan een door de minister terzake van de toepassing en de effecten van dit besluit ingesteld evaluatieonderzoek, die de minister redelijkerwijs nodig heeft bij de uitvoering van dat evaluatieonderzoek;

- e. indien een egalisatiereserve is gevormd, deze zo veilig mogelijk te beheren;
- f. onverwijld schriftelijk mededeling te doen aan de minister van de indiening bij de rechtbank van een verzoek tot het op hem van toepassing verklaren van de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen, tot verlening van surseance van betaling aan hem of tot faillietverklaring van hem;
- g. voor de activiteiten waarvoor subsidie wordt ontvangen en voor de overige activiteiten een gescheiden administratie te voeren;
- h. de in het kader van de subsidieverstrekking gevoerde administratie te bewaren tot vijf jaar na de datum van de beschikking tot subsidievaststelling of, indien sprake is van staatssteun, gedurende een andere bij ministeriële regeling of bij beschikking aangegeven termijn;
- i. op verzoek van de minister nadere informatie aan te leveren ten behoeve van nadere verantwoording aan de Europese Commissie, op basis van de artikelen 106, tweede en derde lid, 107 en 108 van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie dan wel een van de Europese steunkaders.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties